

"Waar eindigt nabuurschap?": rechter stelt cruciale vraag in masszaak tegen chemiereus 3M

Artikel luisteren | 4min

Meer info

De advocaten van beide partijen in de rechtszaal

"Waar eindigt het nabuurschap?" Het is een cruciale vraag in de zaak van 1.400 buurtbewoners tegen chemiereus 3M in Zwijndrecht. Zij eisen een vergoeding, in totaal 28 miljoen euro, voor de gevolgen van de jarenlange PFAS-vervuiling door de chemiefabriek. Hun advocaat wil die krijgen op basis van 'bovenmatige burenhinder'. Vandaag kwamen ook de advocaten van 3M aan het woord.

Gianni Paelinck, Michaël Torfs

🕒 wo 25 feb. 13u16

🕒 update: wo 25 feb. 16u10

Het is een ongewoon grote zaak bij de vrederechter in Antwerpen: zo'n [1.400 buurtbewoners](#) staan er tegenover chemiereus 3M. "Hoe groot een concern ook is,

soms moet je eens durven te stampen", omschreef een buurtbewoonster het gisteren bij de start van het proces.

In 2023 kreeg een buurtbewoner al eens gelijk van de rechter. De rechter stelde toen vast dat er inderdaad sprake was van bovenmatige burenhinder en kende een (kleine) vergoeding toe. Het betrokken gezin woonde wel op 1 kilometer van de 3M-fabriek in Zwijndrecht. De 1.400 eisers in deze zaak wonen in een grotere straal, tot maximaal zo'n 15 kilometer, van de fabriek.

Lees ook

["Dachten dat we goed bezig waren, maar toen kwamen bloedresultaten": Veerle, Geert, René en Thomas klagen chemiereus 3M aan](#)

🕒 di 24 feb.

Zijn die mensen burenhinder? "Wij zeggen principieel ja", aldus advocaat Geert Lenssens die het burgercollectief Darkwater3M vertegenwoordigt. "PFAS zijn stoffen die zich makkelijk laten transporteren", stelde meester Lenssens. Hij verwees ook naar schikkingen die 3M heeft getroffen met landbouwers tot 10 kilometer van de fabriek en zelfs met Nederlandse ondernemingen langs de Westerschelde, tot op 30 kilometer van de fabriek.

"Plan B"

De vrederechter onderbrak het pleidooi van meester Lenssens om toch de cruciale vraag op te werpen: "Dit is een vordering burenhinder. Waar eindigt het nabuurschap?"

Een opmerking die instemmend werd onthaald door de advocaten van 3M. De advocaat van de buurtbewoners gaf aan eventueel met categorieën te kunnen werken, om een onderscheid te kunnen maken tussen alle verschillende eisers.

"Bovendien hebben we een plan B", zegt Lenssens aan VRT NWS. "Er is ook een strafzaak. Mensen die buiten een bepaalde perimeter zouden vallen, kunnen dan via die zaak een burgerlijke vordering instellen en dus schadevergoeding eisen."

Advocaten van 3M: "Blootstelling betekent nog niet dat er gezondheidseffect is"

De advocaten van 3M begonnen hun pleidooi met te zeggen dat ze begrip hebben voor de bezorgdheden van buurtbewoners. "Maar bezorgdheid is geen bovenmatige burenhinder", klonk het. "We betwisten niet dat er PFAS-verontreiniging is. Maar het is niet omdat je blootgesteld wordt, dat er een gezondheidseffect is."

Even later onderbrak de vrederechter de advocaat van 3M over die kwestie. Eerder tijdens het proces was er namelijk verwezen naar een studie van het wetenschappelijke blad The Lancet, over die gezondheidseffecten. "Ik ben geen medicus, maar ik ben lang genoeg getrouwd met zo iemand om te weten hoe belangrijk The Lancet is", zei de rechter. "Dat is voor mij een belangrijk document over gezondheidsrisico's".

Wat zegt The Lancet?

Een overzichtsstudie uit 2023 in het magazine eBioMedicine (onderdeel van The Lancet) stelt dat een toenemend aantal studies gezondheidsrisico's van PFAS koppelt aan blootstelling. "Het gaat om een verhoogd risico op bepaalde kankers, een verminderde immuunfunctie (onze natuurlijke afweer tegen bacteriën, virussen, parasieten of bijvoorbeeld kankercellen red.) en ontwikkelingsstoornissen bij kinderen." Meer lezen? [Klik hier voor de publicatie uit september 2023](#) .

Het Departement Zorg [zei eerder](#) dat "gezondheidseffecten op lange termijn niet uit te sluiten zijn", maar ook dat een verhoogde PFAS-waarde in het bloed niet per se betekent dat er sowieso gezondheidsschade zal optreden."

"Discussie gezondheidsrisico's te hypothetisch voor bovenmatige burenhinder"

Maar volgens de advocaten van 3M doen er zich niet meer ziektes of kankers voor in Zwijndrecht dan elders in Vlaanderen en is de discussie over de gezondheidseffecten te hypothetisch om te kunnen spreken over bovenmatige burenhinder.

Daarnaast stellen de advocaten van de chemiereus dat "75 procent van de adressen waarvoor eisers vorderingen instellen" buiten een zone liggen die door de bodemdeskundige werd afgebakend. Volgens 3M zijn die vorderingen daarom

"kennelijk ongegrond" omdat het gaat over adressen in een gebied "waar de bodem al zijn functies kan vervullen".

Overigens heeft volgens 1 van de advocaten van 3M 100 procent van de Vlamingen PFAS in het bloed. Dat zou wel eens kunnen kloppen, want PFAS is inmiddels [zowat alomtegenwoordig](#) in het milieu en onze leefomgeving.

Wat is PFAS?

PFAS zijn de zogenoemde forever chemicals, duizenden verschillende chemische stoffen die niet afgebroken worden in de natuur en zich kunnen opstapelen in het menselijk lichaam. Verschillende PFAS vormen een bewezen risico voor de gezondheid. Ze kunnen bijvoorbeeld het immuunsysteem en de voortplanting aantasten, en zijn mogelijk kankerverwekkend. PFAS staan volop in de belangstelling sinds het schandaal rond 3M dat in 2021 losbarstte. Toen kwam er een grootschalige vervuiling aan het licht met de PFAS-soort PFOS die in de 3M-fabriek in Zwijndrecht werd gebruikt.

Ook morgen is nog een zitting voorzien. Daarna neemt de rechter de zaak in beraad. Een uitspraak wordt ten vroegste over een maand verwacht.

Meer weten over

 [PFAS-vervuiling](#)

 [Justitie](#)

 [Milieu & Klimaat](#)

 [Technologie & Wetenschap](#)
